

Cirkulärnr: 1989:50
Diariernr: 1989:0685
Handläggare: Ingrid Lindskog
Avdsek: AK Skol
Datum: 1989-03-30
Mottagare: Kommunstyrelsen
Skolstyrelsen
Kommundelsnämnden
Bilagor: Förhandlingsprotokoll 1989-02-17
Avtal om kopiering i skolorna 1989/90
Informationsbroschyr

Nytt avtal om kopiering i skolorna

Enligt riksdagsbeslut skall kommunerna överta ansvaret för förhandlingar om och finansiering av ett avtal fr o m den 1 juli 1989 om kopiering i skolorna. Kommunförbundets styrelse har gett kansliet i uppdrag att förhandla fram ett s k normalavtal. Kommunen måste teckna detta avtal för att överhuvudtaget få kopiera ur publicerat material för undervisningsändamål.

Kommunförbundets styrelse godkände den 3 mars 1989 det förhandlingsresultat, som kansliet och upphovsrättsinnehavarnas organisationer enats om. Styrelsen rekommenderar alla kommuner att ingå detta avtal med upphovsrättsinnehavarnas organisationer.

Enligt bilagda förhandlingsprotokoll (bilaga 1) gäller avtalet om kopiering i skolorna t o m den 30 juni 1990. Avtal skall tecknas mellan den enskilda kommunen och upphovsrättsinnehavarnas organisationer enligt bilagda normalavtal (bilaga 2). Upphovsrättsinnehavarnas förvaltningsorganisation BONUS (Bild - Ord - Not - Upphovsrättslig Samorganisation) kommer att tillställa kommunens skolstyrelse två original för underskrift.

Ersättningen, som avser läsåret 1989/90, skall betalas till BONUS senast den 31 januari 1990. Kommunen skall betala 19,35 kr för varje grundskolelev, 38,70 för varje gymnasieelev och 11,60 kr för varje Komvuxelev. Elevantalet tas ur SCB:s elevstatistik. Betalningen för Komvuxeleverna täcker också kopieringen i kommunens Grundvux och Grund-SFI.

För elever från annan kommun regleras kostnaderna genom interkommunal ersättning. Information kring detta kommer att ges i samband med Kommunförbundets årliga cirkulär om interkommunal ersättning. Beloppet för läromedel kommer att räknas upp mot- svarande kostnaden per elev för kopiering.

Enligt avtalet ingår det i kommunens och specifikt i rektors skyldigheter att informera om innehållet i avtalet för att förhindra brott mot avtalets regler. Reglerna är oförändrade i jämförelse med 1985 års kopieringsavtal mellan upphovsrättsinnehavarna och staten. Man kan därför använda informationsmaterial affischer m m från 1985 i informationen. En informationsbroschyr från Skolöverstyrelsen inför avtalet 1985 bifogas (bilaga 3). Skolöverstyrelsen har dock inte längre ansvar för information kring avtal om kopiering i det kommunala skolväsendet.

Observera att avtalet skall slutas mellan den enskilda kommunen och organisationerna. Det avtal som är bilagt detta cirkulär är endast för kännedom.

Kommunförbundets handläggare är Ingrid Lindskog (allmänna frågor, information), Laina Kämpe (ekonomiska frågor, interkommunala ersättningar) och Hans Ekman (juridiska frågor). Vi avser att återkomma med mer information kring avtalet före vårterminens slut.

Anna Hedborg

Ingrid Lindskog

Bilaga 1

PROTOKOLL

1 (2)

Allmän kommunalpolitik

1989-02-17

Tid: Fredagen den 17 februari 1989

Plats: Svenska kommunförbundet, Hornsgatan 15, Stockholm

Parter: Svenska kommunförbundet, å ena sidan, samt Bildleverantörernas förening, Fackförbundspressens Samorganisation, factu, Föreningen Svenska läromedelsproducenter, Föreningen Svenska Populäraktörer, Föreningen Svenska Tecknare, Föreningen Svenska Tonsättare, Konstnärernas Riksorganisation, Läromedelsförfattarnas Förening, Svenska Bokförläggareföreningen, Svenska Fotografernas Förbund, Svenska Journalistförbundet, Svenska Musikförläggareföreningen upa, Svenska Tidningsutgivareföreningen, Sveriges Författarförbund, Tidningarnas Arbetsgivareförening och VECTU nedan kallade organisationerna, å andra sidan.

,

Parterna träffar följande överenskommelse:

§ 1

Kommunförbundet förbinder sig rekommendera kommunerna att ingå avtal om kopiering i skolorna för perioden 1989-07-01-- 1990-06-30 enligt bifogat normalavtal (AVTAL OM KOPIERING I SKOLORNA 1989/90).

§ 2

Parterna förbinder sig att snarast uppta förhandlingar om avtal för kommande period.

§ 3

Kommunförbundet förbinder sig att efter samråd med organisationerna informera kommunerna om detta avtal och dess konsekvenser samt tillställa organisationerna all skriftlig information som utsänds till kommunerna i detta sammanhang.

§ 4

Kommunförbundet åtar sig att i cirkulär sprida information om förbud som rättsinnehavare meddelar mot kopiering av hans verk enligt § 5 i normalavtalet.

§ 5

Denna överenskommelse jämte normalavtalet gäller inte för lärarna i de kommunala musikskolorna.

§ 6

Parterna är överens om att ersättningen skall vara 19:35 kr per elev i kommunens grundskola, 38:70 kr per elev i kommunens gymnasieskola och 11:60 kr per elev i kommunens Komvux, vari inräknats kopieringen i Grundvux och Grund SFI.

Som underlag för beräkning av omfattningen av kopieringen per elev har använts bl a resultatet av Statistiska Centralbyråns SCB, undersökning av skolornas kopiering år 1985/86.

,

§ 7

Normalavtalet jämte innehållet i detta protokoll förutsätter för sin giltighet godkännande av respektive part på sätt som denna bestämmer.

§ 8

Förhandlingarna förklaras avslutade.

Denna överenskommelse har upprättats i två exemplar, varav parterna tagit var sitt.

Vid protokollet

Justeras

FÖR SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET

Anna Hedborg

FÖR ORGANISATIONERNA

Bengt Mattsson

Bilaga 2

AVTAL OM KOPIERING I
SKOLORNA 1989/90

1 (8)

Mellan å ena sidan kommun, nedan kallad kommunen, och å andra sidan följande organisationer, nämligen Bildleverantörernas förening, Fackförbundspressens Samorganisation, factu, Föreningen Svenska Läromedelsproducenter, Föreningen Svenska Populärauktorer, Föreningen Svenska Tecknare, Föreningen Svenska Tonsättare, Konstnärernas Riksorganisation, Läromedelsförfattarnas Förening, Svenska Bokförläggareföreningen, Svenska Fotografernas Förbund, Svenska Journalistförbundet, Svenska Musikförläggareföreningen u p a, Svenska tidningsutgivareföreningen, Sveriges Författarförbund, Tidningarnas Arbetsgivareförening och VECTU har träffats följande avtal om kopiering i skolorna.¹⁾

Inledning

Lärare har såväl pedagogiska som praktiska behov av att kunna kopiera upphovsrättsligt skyddat material för sin undervisning. Dessa behov kan endast till begränsad del tillgodose inom ramen för den upphovsrättsliga lagstiftningen. För att få kopiera måste lärarna därför normalt inhämta upphovsrättsinnehavarnas medgivande. För att tillmötesgå lärarnas kopieringsbehov och underlätta deras yrkesutövning har parterna träffat detta avtal, varigenom upphovsmän och förläggare mot ersättning upplåter viss rätt att kopiera upphovsrättsligt skyddade verk. Parternas syfte med avtalet är - förutom att tillgodose nämnda behov - att skapa

klarhet om kopieringsrättens omfattning. Parterna är ense om att den enskilde läraren har ansvar för att avtalsreglerna följs. Mot denna bakgrund har följande överenskommelse träffats.

Avtalets innehåll

1 § Avtalet innehåller följande avsnitt, nämligen

A Definitioner

B Utbildningar som omfattas av avtalet

C Lärarens rätt att kopiera

D Parternas rättigheter och skyldigheter

1) Avtalet berör vissa paragrafer i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk och lagen (1960:730) om rätt till fotografisk bild. Dessa lagar benämns i det följande upphovsrättslagen resp. fotografilagen.

A DEFINITIONER

2 § I avtalet förstås med

skola: den skolenhet eller liknande där utbildning som avses i 3 § bedrivs,

undervisning: undervisning och därmed jämförbar pedagogisk verksamhet såsom fria aktiviteter, meddelande av studie- och yrkesorientering, ledning av timme till förfogande och skilda organisationers information till eleverna,

lärare: varje person som leder undervisning,

verk: litterärt eller konstnärligt verk eller del därav, till vilket upphovsrätt gäller enligt upphovsrättslagen, eller fotografisk bild, till vilken fotografirätt gäller enligt fotografilagen,

skrift: bok, häfte, kompendium, broschyr, notblad och liknande som innehåller ett eller flera verk samt tidning, tidskrift eller annan periodisk skrift,

diabild: stor- eller smådiabild för projektion

engångsmaterial: blanketter och sidor som är framställda i syfte att användas av elev för ifyllande av svar e.d.,

block eller bunt: förlagsproducerat läromedel som levereras i block eller bunt och som omfattar minst 10 likadana exemplar som avser tester och prov, kartläggning av attityder och intressen eller utgör stimulansmaterial för samtal eller andra liknande uppgifter,

rättsinnehavare: den som på grund av lag eller avtal innehar rätt att medge sådan kopiering som avses i detta avtal.

B UTBILDNINGAR SOM OMFATTAS AV AVTALET

3 § Avtalet gäller för varje utbildning för vilken kommunen är eller under avtalstiden blir huvudman och som står eller ställs under tillsyn av skolöverstyrelsen.

Avtalet gäller således för lärare enbart i deras undervisning i grundskolor, kommunala gymnasieskolor, särskoleverksamhet i primärkommunal regi, kommunal vuxenutbildning, grundutbildning för vuxna, kommunal utbildning i svenska för

invandrare (SFI) samt de hem som avses i 12 § lagen (1980:621) med särskilda bestämmelser om vård av unga och som drivs i primärkommunal regi.

C LÄRARENS RÄTT ATT KOPIERA

Verk som får kopieras

4 § Läraren får enligt avtalet kopiera ur alla utgivna verk vars rättshavare företräds av någon av organisationerna.

Läraren får med iakttagande av avtalets regler även kopiera ur utgivna svenska eller utländska verk i de fall då rättshavarna inte företräds av någon av organisationerna.²⁾

Avtalets regler omfattar även utgivna verk som läraren själv har upphovsrätt till. Material som läraren framställer direkt för sin undervisning och som inte utgetts berörs dock inte av avtalet.

Med verk som utgetts jämföras sådana konstverk av vilka rättshavaren har överlåtit exemplar och fotografiska bilder som har offentliggjorts.

Kopieringsförbud

5 § Läraren får inte kopiera enligt avtalet, om en rättshavare har meddelat förbud mot kopiering av hans verk hos Kommunförbundet eller någon av organisationerna, som i sin tur skall meddela Kommunförbundet. Detta gäller vare sig rättshavaren är medlem i någon av organisationerna eller inte.

Kopieringsmetoder

6 § Avtalet omfattar alla former av grafisk, fotografisk eller liknande kopieringar med de begränsningar som anges nedan. Det gäller dock inte framställning av rörliga bilder.

Den som får kopiera

7 § Endast lärare har rätt att kopiera enligt avtalet. Lärare får kopiera själv eller uppdraga åt t.ex. vaktmästare, elev, kollega, repro- eller läromedelscentral att utföra kopieringen. Denna får dock endast ske för lärarens egen undervisning och skall företas på det allmännas bekostnad, d v s normalt med skolans eller läromedelscentralens utrustning.

Läraren får kopiera för annan lärarens behov endast om de gemensamt har planerat det aktuella undervisningsavsnittet.

Uppgift om källan

8 § Lärare, som kopierar enligt detta avtal, är skyldig att se till att av kopian framgår källan samt upphovsmannens resp. fotografens namn eller muntligen nämna detta, om det är angivet i verket.

Framställning av högst tre exemplar i form av papperskopior

9 § Läraren får alltid framställa tre exemplar av ett verk i form av papperskopior. Antalet sidor som får kopieras är i sådant fall obegränsat.

2) Jfr bestämmelserna i 15 a § upphovsrättslagen och 7 a § fotografilagen.

Framställning av fler än tre exemplar i form av papperskopior

Allmänt villkor för kopiering

10 § För att komplettera vad som kan anses vara normal tillgång till läromedel får läraren - med de begränsningar som anges i 11-15 §§ - framställa fler än tre exemplar av verk för användning uteslutande för de egna eleverna under det aktuella läsåret.

För respektive skolform innebär normal tillgång enligt detta avtal följande:

a) Vid kopiering i grundskolor och gymnasieskolor, särskole- undervisning i kommunal regi och hem som avses i 12 § lagen (1980:621) med särskilda bestämmelser för vård av unga om de drivs i kommunal regi

Varje elev skall genom ägande eller lån ha tillgång till basläromedel under den tid undervisningen kräver det.

Om en arbetsenhetskonferens eller klasskonferens har beslutat att undervisningen i ett ämne inte skall grundas på basläromedel, kan eleverna anses ha normal tillgång till läromedel även om elevernas tillgång till basläromedel tillgodoses på annat sätt.

b) Vid kopiering i kommunal vuxenutbildning, grundutbildning för vuxna och utbildning i svenska för invandrare

Varje elev skall genom ägande eller lån ha tillgång till tryckta läromedel i den utsträckning som pedagogiska hänsyn kräver och tillgången på tryckta läromedel på den svenska marknaden medger.

Antal exemplar som får kopieras

11 § Läraren får endast framställa så många exemplar att lärarens elever får var sitt exemplar och läraren själv får några exemplar.

Antal sidor som får kopieras

12 § Vid framställning av fler än tre exemplar ur skrift får läraren, om inte annat anges i 13 §, under samma kalenderhalvår och för samma elever inte kopiera större del av skriften än som motsvarar 15 procent av antalet sidor, dock ej mer än 15 sidor. Om det t ex föreligger behov av att kopiera ett visst avsnitt, ett kapitel ur en bok eller en artikel ur en tidskrift och avsnittet omfattar någon eller några få sidor mer än 15 sidor, får kopieringen dock avse hela avsnittet.

Undantag från rätten att kopiera fler än tre exemplar av verk

13 § Läraren får inte kopiera ur

a) sådant läromedel som lärarens elever använder som basläromedel och som avses i 10 § a) första stycket och studiematerial som hör till detta,

b) sådant läromedel som avses i 10 § b),

c) engångsmaterial och material som levereras i block eller bunt,

d) visst notmaterial i annan utsträckning än vad som framgår av 14 §

Kopiering av notmaterial

14 § Utöver bestämmelserna i 12 och 13 §§ gäller följande beträffande visst notmaterial:

a) Om i ett samlingsverk, som innehåller noter, ingår enskilt musikaliskt verk eller helt avsnitt av verk som finns tillgängligt på marknaden i separat tryck får ur det enskilda verket endast kopieras en femtedel (20 %) av antalet notsidor. Denna

femtedel får uppräknas till närmaste antal hela sidor, såvida det enskilda verket eller avsnittet ej omfattar endast en notsida.

b) Lösa stämmor som ingår i kör-, ensemble- och orkestermaterial och som finns tillgängliga på marknaden i separat tryck får inte kopieras.

Med uttrycket finns tillgängliga på marknaden menas att notutgåvorna finns tillgängliga hos utgivaren eller den distributör från vilken skolan normalt förvärvar noter.

Kravet på tillgänglighet är uppfyllt om på förfrågan hos distributör och/eller utgivare endera förklarar sig kunna leverera önskat antal exemplar inom skäligen leveranstid.

c) Kopiering av musikaliskt verk för offentligt framförande är inte tillåten, om framförandet avses ske inför en annan krets än den som huvudsakligen består av lärarens klass och elevernas föräldrar.

Framställning av diabild m m

15 § För att komplettera vad som kan anses vara en normal tillgång till läromedel får läraren framställa ett eller flera exemplar i form av diabild för användning uteslutande för de egna eleverna under det aktuella läsåret.

Duplikat av upphovsrättsligt skyddad diabild får dock inte framställas.

Av videogram och film, som är avsedd att visas i form av rörliga bilder, får endast enstaka bild kopieras.

Kopiering utöver avtalet

16 § Kopiering utöver vad upphovsrättslagen, fotografilagen eller avtalet medger kan endast ske efter tillstånd av rättsinnehavarna. Förfrågan om sådant tillstånd kan ställas till det förlag som utgett verket. Organisationerna åtar sig att verka för att tillstånd lämnas när förlagsframställda läromedel inte finns för den aktuella utbildningen eller kursen eller inte finns tillgängliga på marknaden.

D PARTERNAS RÄTTIGHETER OCH SKYLDIGHETER M M

Utgångspunkter för avtalet

17 § Parterna förutsätter att den rätt att kopiera för enskilt bruk som följer av 11 § första stycket upphovsrättslagen och 5 § fotografilagen inte tas i anspråk i stället för den rätt till kopiering som upplåts genom detta avtal.

Kommunen kommer att verka för att nämnda förutsättning uppfylls.

18 § Avtalet berör inte den rätt att kopiera som följer av annan bestämmelse i upphovsrättslagen än 11 § första stycket och 15 a § eller av annan bestämmelse i fotografilagen än 5 § och 7 a §.

Ersättning för kopiering m m

ERSÄTTNING

19 § Kommunen utger för rätten att kopiera enligt detta avtal¹⁾ under läsåret 1989/90 ersättning till organisationernas förvaltningsorgan BONUS med sammanlagt kr.

Ersättningen erläggs senast den 31 januari 1990.

Har kommunen inte erlagt ersättning i överenskommen tid, skall dröjsmålsränta erläggas enligt lag till dess full betalning sker.

20 § Ersättningen för läsåret 1989/90 baseras för grundskolan på SCB:s elevstatistik för läsåret 1987/88 (U 40 SM 8801) samt på av SCB särskilt framtagna tabeller för gymnasieskolan läsåret 1987/88 och för Komvux höstterminen 1987.

Den överenskomna ersättningen är 19:35 kr per elev i kommunens grundskola, 38:70 kr per elev i kommunens gymnasieskola och 11:60 kr per elev i kommunens Komvux, vari inräknats kopieringen i Grundvux och Grund SFI.

Ersättning för elev som deltagar i utbildning i annan kommun än hemkommunen regleras mellan kommuner via interkommunal ersättning.

Särskilda bestämmelser

21 § Organisationerna förbinder sig att verka för att inte någon rättsinnehavare själv eller genom någon organisation på organisationssidan uppställer förbud mot kopiering genom detta avtal beträffande något av hans verk. Detta åtagande gäller

1) De utbildningsformer för vilka kopieringsrätten gäller anges i § 3. även i fråga om sådan rättsinnehavare som inte är medlem i organisation på organisationssidan.

BONUS skall informera organisationerna om vikten av att åtagandena enligt denna paragraf iakttas.

22 § Organisationerna skall till Kommunförbundet snarast lämna uppgift på sådant verk beträffande vilket rättsinnehavare, som är medlem i en organisation, har meddelat förbud mot kopiering enligt detta avtal.

En organisation, som får kännedom om ett förbud mot kopiering, som någon rättsinnehavare, vilken inte är medlem i någon av organisationerna har meddelat, skall till Kommunförbundet snarast lämna uppgift om förbudet.

23 § Krav som enligt 15 a § tredje stycket upphovsrättslagen eller 7 a § fotografilagen framförs på ersättning för kopiering i skola av verk av rättsinnehavare, som inte företräds av någon av de organisationer som har undertecknat avtalet, får endast riktas mot någon av dessa organisationer. Rättsinnehavaren skall i sådant fall få ersättning av BONUS ur det belopp som kommunen har betalat i anledning av avtalet.

24 § Har ett verk, som inte omfattas av något tidigare avtal mellan staten och organisationerna om skolornas grafiska och fotografiska mångfaldigande, kopierats vid skola och kan ersättning därför anses ha utgått enligt något av avtalen, har rättsinnehavaren, om han begär ersättning, rätt att få sådan av BONUS ur det belopp som staten har betalat i anledning av avtalen.

25 § Parterna är överens om att det får anses ligga i rektors (eller motsvarande) allmänna ansvar för verksamheten att tillse att avtalets regler efterlevs och att lämplig tid ges lärare att få del av avtalet. BONUS kan alltså hos rektor i enskilda fall informera sig om tillämpningen av avtalet.

Avtalstid m m

26 § Avtalet gäller från och med den 1 juli 1989 till och med den 30 juni 1990.

Ort	Datum
För	För
kommun	Bildleverantörernas Förening Fackförbundspressens Samorganisation factu

Föreningen Svenska Läromedelsproducenter
Föreningen Svenska Populärauktorer
Föreningen Svenska Tecknare
Föreningen Svenska Tonsättare
Konstnärernas Riksorganisation
Läromedelsförfattarnas Förening
Svenska Bokförläggareföreningen
Svenska Fotografernas Förbund
Svenska Journalistförbundet
Svenska Musikförläggareföreningen u p a
Svenska Tidningsutgivareföreningen
Sveriges Författarförbund
Tidningarnas Arbetsgivareförening
VECTU

Bengt Mattsson
enligt fullmakter